

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. III. De operibus judicialibus prohibitis die Festo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

cum omni veneratione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere: ut in eis mercatus minimè fiat, neque placitum: neque aliquis ad mortem, vel ad pœnam judicetur, nec Sacramenta (nisi pro pace, vel alia necessitate) præstentur. & c. *fin. eod.* ubi tamen semper additur limitatio, quando vel servilia, vel etiam alia prohibentur, ut in dict. c. 1. *nisi pro pace, vel alia necessitate fiant;* c. 3. *eod. ibi: eorum captioni ingruente necessitate intendere;* c. *fin. eod. ibi: nisi necessitas urgeat vel pietas,* ubi sermo est de operibus judicialibus.

§. III.

De operibus judicialibus prohibitis die Festo.

338. **Q**uestio 1. est, de citatione, in quantum explicat mandatum Judicis de citando Reo, ac ejus executione; illam porrò sic acceptam die festo non modò illicitam, sed etiam invalidam esse, communis tenet. Loquimur autem de festis, prout explicant dies feriatis, seu festivos legitimâ Ecclesiæ autoritate ad Dei, & Sanctorum venerationem inductos; ratio sumitur ex c. *fin. h. t.* ubi Gregorius IX. recensitis præcipuis diebus feriatis (etiam annumerando illos, quos Ordinarii locorum in suis Dicecesibus duxerint cum Clero, & populo solenniter venerandos) subjungit: *quibus utiquè solemnibus feriis (nisi necessitas urgeat, vel pietas suadeat) usque adeo convenit ab hujusmodi abstinere, ut consentientibus etiam partibus, nec processus habitus teneat, nec sententia, quam contingit diebus hujusmodi promulgari. Licet diebus feriatis, qui gratia vindemiarum, vel Messum, ob necessitates hominum, indulgentur, procedi valeat, si de partium processerit voluntate.*

339. Et quamvis in hoc allato textu explicitè solum loquatur Pontifex de processu; & sententia judiciali; prohibitionem tamen annullativam secus gestorum procedere de omni actu jurisdictionis con-

contentiosæ, celebrato tali festo, constat ex initio ejusdem c. *fin.* ibi: *quamvis non prorogari, sed expediri deceat questiones; debet tamen judicialis strepitus, diebus conquiscescere feriatis, qui ob reverentiam Dei noscuntur esse statuti;* quibus post enumeratos dies illos (inter quos etiam expressè veniunt dies feriati in honorem Sanctorum) subjungit dictam clausulam irritantem; nec dubium est, citationem pertinere ad iudicium, processum, seu actus jurisdictionis contentiosæ, ut constat ex hæctenus dictis; ergo facta die festo illicita est, & nulla; consequenter perinde, ac si facta non esset, in ordine ad effectus juris, quos legitimè cœteròquin facta parit.

Ex hac decisione c. *fin.* deducitur, omnes actus jurisdictionis contentiosæ, diebus Feriatis in honorem Dei, & Sanctorum, seclusa necessitate, vel pietate celebratos, esse prohibitos non utcunquè, sed irritantè ipso jure, ibi: *nec processus teneat, nec sententia;* adeoque etiam receptionem, & examinationem testium, sub qua 1. venit interpositio iurjurandi, de quo c. 1. *h. t.* ibi: *nec Sacramenta præstentur;* 2. ipsa depositio testium; quia revera pertinet ad substantiam iudicii, & processus; & fit autoritate Judicis eam exigendo, & exhibendo, ut tradit Suarez tom. 1. de Relig. c. 2. de festis. c. 30. num. 16. Fagundes in præcept. Eccles. l. 1. c. 13. numer. 16. & alii. Nam licet Sacri canones supr. cit. non omnem partem processus die Festo celebrati annullent, sed eam tantum, quæ contentiosam autoritatem Judicis imbibit; hoc tamen ipsum cadit non modò in iuramentum (nam hoc denotant verba: *judicialis strepitus;* hoc est, actus contentiosæ, ac iudiciariæ jurisdictionis) sed etiam depositionem testium die Festo.

Deducitur. 2. oblationem libelli præcisè, factam ab Actore, die Festo, nec invalidam, nec illicitam esse; cum nec sit actus judicialis (utpote antecedens citationem, à qua primum incipit iudicium minus strictè sumptum; nec imbibat contentiosam Judicis autoritatem; sed sponte fiat ab Actore, nullo judi-

judiciali actu provocato; sic Fagundez cit. l. 1. c. 13. n. 21. & alii.

Deducitur 3. sententiam Judicis inter partes, quæ supponit præviã causæ cognitionem, latam die festo (prout hic de festis agitur) & illicitam, & nullam esse; quia sic revera imbibit strepitum forensem, seu jurisdictionem Judicis contentiosam; secus, ubi non exigit judicialem causæ cognitionem, propter rationem contrariam; sic Azor. p. 2. l. 1. c. 27. q. 22. Suarez cit. l. 2. c. 30. n. 9.

Deducitur 4. id procedere de sententia judiciali inter partes cum cognitione causæ, non tantum in causa criminali, sed etiam civili, imò & spirituali. Textus enim c. finalis indefinitè loquitur de qualibet sententia, quæ fertur ex processu cum strepitu forensi, seu judiciali; sic Castropalaus de observantia Festorum, D. unica, p. 7. n. 10.

Dices; ergo nec valebit sententia censuræ lata die festo. Resp. affirmativam teneri ab Antonio Butrio in c. ult. de Feriis. cum omnis vox Judicis silere debeat in talibus feriis, L. ult. C. de Feriis; negari verò à Castropalao cit. n. 11. & aliis, volentibus c. fin. non intelligi de sententiis à delicto removensibus; & non punitivis, sed medicinalibus; nec deniquè illis, quæ sunt solum Superioris medentis, non judicantis.

842. In hac quæstione suppono, sermonem esse de sententia censuræ lata ab homine, non à jure; quo posito dist. illatum: ergo nec valebit sententia censuræ, lata die festo, quæ non prærequirit causæ cognitionem, C. secus, N. illatum. Ad rationes in contrarium Resp. quamlibet sententiam, quæ pœnam aliquam infligit, tendere ad removendum à delicto; & non semper ex fine suo intrinseco, & immediato; & mihi probabilius videtur sententiam censuræ sive à jure, sive ab homine latam, ex fine intrinseco legis, aut sententiæ, esse punitivam; ac medicinalem solum ex fine Legislatoris, vel censurantis; qui est finis extrinsecus legis, vel sententiæ. Hinc pariter negandum venit, sententiam censuræ, latam præviã cognitione causæ, non esse Judicis judicantis.

843. Deducitur 5. executionem sententiæ sive criminalis, sive civilis, factam die festo, & illicitam, & invalidam esse; cum Tom. II.

sit actus, & complementum strepitus judicialis, imbibens jurisdictionem contentiosam Judicis; Felinus in c. fin. de Judicis n. 13. Suarez cit. c. 30. n. 11. Nec obstat ratio Panormitani, contrarium sentientis in c. fin. de Feriis, & c. fin. de judic. quia licet executio pertineat ad Ministros Judicis, & hic functus sit officio suo in pronuntiando; finis tamen judicii, prout pendet à jurisdictione Judicis, non habetur simpliciter sine executione; cum hæc non fiat juridicè, nisi ut pendens à Judicis jurisdictione contentiosa. Not. autem, quando dicimus, ealem executionem esse irritam, ac nullam, debere intelligi, quando consistit in facto, quod revocari potest, saltem quoad effectus juris, quos ceterò quin pareret, si valida foret, non obstante, quòd infirmari possit.

Magis controversum est, an actus appellationis, die festo interpositus sit licitus, & validus? Rationes negandi, propositas ab aliis, affert Castropalaus cit. n. 13. & sunt sequentes; primò, quia appellatio judicialis est pars processus; sed processus habitus die festo non tenet; ergo neque appellatio. Secundò, pertinet ad strepitum judicii; cum suspendat jurisdictionem in Judice à quo, & firmet in Judice ad quem. Tertio, prosequi appellationem in die festo illicitum est, ex L. 1. C. de Feriis; ergo à fortiori illam statuere: Quarto, cum proponitur Judici appellatio, ipse cognoscere debet, an justa, & legitima sit? ut hac ratione à cognitione causæ abtineat; sed totum hoc pertinet formaliter ad strepitum judicialem; ergo. Quintò, nullo jure habetur, appellationem judicialem licitam, & validam esse; ergo absque fundamento affirmabitur. Sextò, quia nulla excogitari potest necessitas interponendi die festo appellationem; cum ad appellandum decem dies concedantur, in quibus, moraliter loquendo, plures profesti sunt.

His tamen rationibus responderi potest; & quidem ad. 1. dicendo, non omnem partem processus prohibiti die festo, esse prohibitam, sed solum eam, quæ vel est exercitium jurisdictionis contentiosæ, vel eam imbibit; sic oblatio libelli, esto fiat in ordine ad processum, licita est die festo, quia tamen est actus, qui secundum se non est exercitium jurisdictionis,

Ee

hæc

nec eam imbibit, non est strictè judicialis; appellatio autem similiter est solum actus justæ defensionis, in quantum præcisè importat provocationem ad altiorem Judicem; & idè etiam in *L. 1. C. de Feriis*, conceditur, in feriis tam repentinis, quàm solemnibus; ergo ab ipso jure agnoscitur non esse actus, qui nomine *judicialis strepitus* veniant sub lege prohibente.

346. Ad 2. Resp. verum esse, appellationem interposità suspendi appellationem Judicis à quo, non ab ipso appellante, vel ejus appellatione; sed à lege tunc ligante manus talis Judicis; ex hoc autem non sequi, esse actum judicialem, licèt fiat in judicio; hinc habet se ad similitudinem recusationis Judicis, quæ, in quantum importat merum actum recusandi, non videtur inhiberi die festo. Ad 3. Resp. C. antecedens; nam hæc prosecutio sine strepitu judiciali fieri non potest; secus appellatio; sic prosecutio petitionis in libello prohibita est, quin prohibita sit oblatio libelli.

347. Ad 4. Resp. 1. non deesse, qui existiment cognitionem Judicis, num appellatio interposita sit legitima? venire sub prohibitione, ubi necessitas exigit, etiam die festo appellationem interponi, urgentè nimirum justa defensione. Resp. 2. dato illam cognitionem prohiberi; non propterea exinde prohiberi merum actum provocandi; instantia est ex oblatione libelli die festo licita, & valida, quin licèt ulterius ex eo Judex procedat ad causæ cognitionem, vel citationem partis. Ad 5. Resp. sufficere, quòd nullo jure doceatur efficaciter interdicta; & valere, licerequè ostendi potest ex *L. 1. C. h. i.* quam legem jus Canonicum recepit. Ad 6. Resp. plures esse titulos necessitatis, vel pietatis; ut si appellans non possit diutius abesse; si sit pauper, vel aliàs statim Victor procederet ad executionem, &c.

348. Ex his dicendum videtur, etsi opinio negantium appellationem die festo esse validam, & licitam probabiliter procedat; affirmantium tamen, satis communem, non minus probabiliter teneri, in quantum loquitur de solo actu appellandi; & ita tenet gloss. in *c. fin. de Feriis*, Panormit. & Felinus, ibid. aliique complures, cum Haunold. *tom. 5. tract. 3. n. 214. de appellationem.*

Not. præterea, quando hic dicimus actus judiciales die festo exercitos esse illicitos; ac invalidos, nos loqui de festo, prout explicat Ferias Sacras, in choro, & foro celebrandas cum obligatione audiendi eo die Missam; adeoque non de feriis, etiam Ecclesiasticis, quibus solum interdiciuntur Nuptiæ cum solemnitate; nec de feriis repentinis (de quibus *n. 793.*) si actus judiciales in illis celebrentur de consensu partium; tunc enim non celebrantur invalidè; secus, si una parte invitâ, ut habetur *L. 6. ff. h. i.* ibi: si feriatis diebus fuerit judicatum, lege cautum est, ne his diebus judicium sit, nisi ex voluntate partium, & quod aliter adversus ea judicatum fuerit, ne quis judicatum facere cogat.

Not. 2. idem, quod de feriis repentinis dictum est, tenendum de feriis rusticis; ex *L. 1. ff. eod. ibi: ne quis messum, vindemiarumquè tempore Adversarium cogat ad judicium venire, oratione Divi Max. exprimitur; quia occupati circa rem rusticam in forum compellendi non sunt. Sed si Prætor aut per ignorantiam, vel socordiam evocare eos perseveraverit, hique sponte venerint, si quidem sententiam dixerit presentibus illis, & sponte litigantibus, sententia valebit, tametsi non rectè fecerit, qui eos evocaverit;* excipe tamen certas causas, quibus cogi poterimus, & per id tempus, cum messes, vindemiarumquè sunt, ad Prætores venire, scilicet, si res tempore peritura sit, hoc est, si dilatio actionem sit peremptura. Sane, quoties res urget, cogendi quidem sumus ad Prætores venire; Verum ad hoc tantum cogi æquum est, ut *lis contestetur.*

Not. 3. quæ diximus invalidè, ac illicitè fieri quoad strepitum judicialem; procedere quoquè de Arbitro, qui nimirum jure datur, & procedit instar Judicis; secus de Arbitratore solum rogato à partibus pro amicabile compositione; hoc enim fit sine interventu, sine ullo judicio, ordinario, vel delegato; ita communis.

Not. 4. actus illos illicitos, & invalidos, excusari à culpa, & nullitate, si fiant die festo, causâ necessitatis, vel pietatis, ut liquet ex facta exceptione per ipsum jus apposita in *n. 850.* Exempla sunt; si periculum sit in mora, si personæ sint miserabiles, pupilli, vel causæ celeritatem exigentes;

res; id, quod determinare, relinquatur arbitrio prudentis, & periti Judicis; hinc nomine necessitatis venit periculum temporalis damni privati, vel publici, L. 1. §. Sed excipiuntur. ff. de Feriis, ibi: *si res tempore peritura sit*, &c. de quibus V. Castropal. *cit. de observat. festorum D. unica. p. 7. num. 17.* ubi tamen nota, ut causa necessitatis, vel pietatis, seu religionis excuset, causam debere, esse certum, ut prævaleat in casu legis certæ.

853. Not. 5. in quæstione, an *quæcunque jura-menta in c. 1. h. t. die festo prohibita sint* affirmari à Panormit. *in dict. c. 1. n. 8.* sed intelligendum de solis juramentis *judicialibus* tradi à Cajetano 2. 2. q. 122. a. 4. §. *secundum*; mediam sententiam rectius teneri à Suarez l. 2. *de festis. c. 30. n. 17.* dicente, prohiberi omnia, & sola *judicialia*, & firmantia, seu *adjecta contractibus* prohibitis; nam cum *judicialia*, & mercatus tali die æquæ vetita sint, etiam ea prohibita consequenter censerentur debent, reliqua in eorum firmitatem.

854. Not. 6. dubitari, an Judex die festo licite, ac valide det mandatum executionis post jam latam sententiam? fieri posse etiam ipsam executionem in feriis repentinis, & rusticis, censet Haunoldus *cit. n. 220.* imò & Sacris, si non requiritur causæ cognitio, Abbas *in c. fin. h. t. n. 20.* sed etiam solum mandatum faciendi executionem est exercitium jurisdictionis contentiosæ; quamvis aliqui velint, non interdici quodvis exercitium hujus jurisdictionis; sed tantum *judiciale*, quod etiam domi potest fieri, ut mandatum citationis.

855. Not. 7. specialiter etiam controverti, an valeat citatio, mandata quidem, & facta in die festo, sed in diem non festum? 2. si etiam in diem feriatum? In primo casu valere talem citationem, si non referatur ad diem festum, nisi terminum extrinsecum v. g. ad diem dominicum exclusivè, tradit Haunold. *cit. num. 223.* in secundo casu, valituram affirmat innocentius *c. fin. h. t.* sic, ut non quidem teneretur citatus adesse ipso die festo, sed proximo non festo, quin ex hoc haberi posset contumax.

Secunda sententia, simpliciter negat valere; tertia distinguit, & negat valere,
Tom. II.

si dies festus *specificè* exprimat v. g. *proximo die Dominico*, vel *proximo festo B. V. Annunciata*: affirmat valere; si dies festus non exprimat *specificè*, sed v. g. solum tali die mensis, esto contingat, eo die esse diem festum, ut si iubeatur adesse 25. Nov. & in eo loco festum S. Catharinæ sit festum; sic tamen, ut ad declinandam contumaciam sufficiat, quod citatus adsit proximo die non festo; Secunda opinio tribuitur Fagnano; tertia, Zoëtio *h. t. n. 16.* & Ant. Perez *in Cod. h. t. n. 9.* quorum ratio est, quod talis citatio valeret, cum expressione, quod si expresso tali die contingeret, esse festum, compareat proximo non festo; at, etiam hac expressione non facta præsumitur ex intentione citantis eadem conditio; ne præsumamus eum velle contra legem agere; ergo.

ARTICULUS IV.

De reliquis pertinentibus ad hunc titulum.

856. PRIMA quæstio fieri potest occasione dictorum de feriis, qualiter accipiendum sit *initium*, & *finis* Festorum, ut sciatur tempus, intra quod cessandum, vel extra quod vacari possit servilibus? hanc quæstionem Archiepiscopus Terdonensis proposuit Alexandro III. ut habetur *c. 2. h. t.* cui idem Pontifex respondit: *licet scriptum sit, de vespera in vesperam celebrabitur Sabatha vestra: festorum tamen principium, & finis juxta eorum qualitatem, & diversarum regionum consuetudinem debet attendi: & sicut magnitudo dierum exigit, prius incipere, & tardius terminari; & c. 1. eod. ibi: omnes dies Dominicos à vespera in vesperam*, cum omni veneratione decernimus observari; hinc dubitari potest, an modus incipiendi, & terminandi festa, vel diem Dominicum, sit juris divini, vel tantum Ecclesiastici? affirmativam quoad primum sequitur Panormitanus hic; Sylvester autem V. *Dominica q. 2.* hoc restringit ad sola festa primæ Classis, quales sunt Dominica, Natalis Domini

E c 2

Epi